

**Міністерство науки і освіти України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Чернігівський національний технологічний університет
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди**

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

**Збірник наукових праць
IX Всеукраїнської науково-практичної конференції
27-28 вересня 2019 року**

Чернігів-2019

Голова оргкомітету – Шкарлет Сергій Миколайович, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Чернігівського національного технологічного університету

Співголова оргкомітету – Прокопенко Іван Федорович, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Заступник голови оргкомітету – Маргасова Вікторія Геннадіївна, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, проректор з наукової роботи Чернігівського національного технологічного університету

Заступник голови оргкомітету – Бойчук Юрій Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Відповідальний секретар, координатор конференції – Зайцев Володимир Олексійович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації Чернігівського національного технологічного університету

Члени оргкомітету:

Бережна Таміла Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»;

Бондар Віталій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, заслужений працівник народної освіти України, професор кафедри спеціальної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Гончаренко Марія Степанівна, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, голова Всеукраїнської громадської організації «Асоціація валеологів України»;

Завалевський Юрій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, в.о. директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України;

Остапенко Людмила Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету;

Левицька Надія Сергіївна, кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації Чернігівського національного технологічного університету

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Чернігівського національного технологічного університету,
протокол № 8 від 02.10.2019 року*

П 24 **Педагогіка здоров'я:** збірник наукових праць IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогіка здоров'я» (м. Чернігів, 27-28 вересня 2019 р.). – Чернігів, 2019. – 392 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді. Розглянуті теоретико-методологічні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язбережувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Шукатка О.В. Формування індивідуальних стратегій здоров'язбереження майбутніх бакалаврів природничих спеціальностей в університетах	232
Щербак Н.І., Мулявіна Є.В. Визначення стану опорно-рухового апарату учнів загальноосвітньої школи	234
Щербак І.М., Кічка Д.В. Шляхи формування репродуктивного здоров'я молоді	236
Щербак І.М., Сєкіна Н.Д., Смілянська О.О. Організаційно-педагогічні здоров'язбережувальні технології на уроках китайської мови	239
Щербак І.М., Шевченко А.С., Грезєва Г.Ю. Стрес та його вплив на організм людини	243
Saturska H., Panchyshyn N., Petrashyk Y., Terenda N., Romanjuk L., Lytvynova O., Romanjuk N., Smirnova V., Slobodian N., Lishtaba L. Sustainable development principles and their implementation into the education process of public health masters	246
Shcherbak I.M., Perlova S.D., Kopylova D.A., Koval K.O. Influence of the healthy way of life on efficiency in studies	247

РОЗДІЛ II. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Балим О.А., Телих О.А., Балим В.Г. Корекційно-реабілітаційна робота по забезпеченню соціалізації та зміцненню здоров'я дитини з порушенням інтелекту	250
Батраченко Д.В. Особливості розвитку сюжетно-рольової гри у дітей із ЗНМ	254
Бережна В.С. Вплив ігрової діяльності дітей із ТПМНА міжособистісну взаємодію як основний чинник розвитку дитини дошкільного віку	257
Бондар В.І., Золотоверх В.В. Освітня інтеграція дітей з особливостями інтелектуального розвитку: пошуки і перспективи	259
Бондаренко А.О. Особливості навчання дітей дошкільного віку розповіді за серією сюжетних картинок	263
Бондаренко Ю.А. Корекційний вплив музичної діяльності на розвиток особистості дошкільника зі зниженим зором	266
Бровченко А.К., Шаповалова В.О., Шаповалов В.В. Підґрунтя та проблеми медико-психологічного та юридичного супроводу в інклюзивній освіті	268
Білик К.В. Сучасні аспекти особливостей розвитку та сюжетно-рольової гри у дітей із загальним недорозвиненням мовлення	273
Голуб Н.М., Перлова В.В. Підготовка майбутніх педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	275
Зверєва С.М. Фонематичні процеси як основа формування звуковимови	278
Іонова О.М., Партола В.В. Інклюзивна освіта молодших школярів: антропософсько-орієнтований підхід	281
Казачінер О.С. Розвиток інклюзивної компетентності вчителів мов і літератури у системі післядипломної освіти	285
Калашникова О.О. Формування фонематичних процесів у дітей дошкільного віку	288
Коваленко В.Є. Взаємодія шкільного та позашкільного освітнього середовища в інклюзивному навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями	290
Лавренко Ю.К. Особливості діалогічного мовлення дітей дошкільного віку	293
Петрищева К.В., Шах М.О. Логоказка як метод розвитку артикуляційної моторики у дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	295
Прокопенко І.Ф., Рябченко О.Л., Бойчук Ю.Д., Мірошніченко О.М. Професор Іван Панасович Соколянський: харківський період життя і діяльності	298

під головками плеснових кісток, які розташовані у вигляді арки. Функція цих склепінь амортизуюча. Склепіння здатні змінювати і повертати свою форму, тобто пружинити, що сприяє гасінню поштовхів і вібрації при русі. Плоскостопість – викривлення стопи, що полягає в опущенні її склепінь, через що вона стає плоскою.

Метою роботи було визначити та проаналізувати рівень гнучкості, типу постави, стопи, кореляції розмірів окремих частин тіла, як показників опорно-рухової системи учнів.

У дослідженні взяли участь 52 учня з 5 по 11 клас Кутузовської ЗОШ І-ІІІ ступенів. Стан опорно-рухової системи оцінювався за встановленням кореляцій розмірів окремих частин тіла, видом постави, склепінням стопи, ступенем гнучкості скелету у суглобах.

Результати досліджень показали, що 100 % учнів мали відповідність окремих розмірів тіла згідно норм.

Серед учнів 5-11 класів було виявлено 84,6% (44 учня) з нормальною стопою, 5,8% (3 учня) з сплющеною і 9,6% (5 учнів) з плоскостопістю. Серед учнів було виявлено 86,5% (45 учнів) з нормальною поставою, 13,5% (7 учнів) зі сколіозом різного ступеню. Після проведення досліджень з гнучкості опорно-рухового апарату, виявилося, що в учнів 5 та 6 класу переважає нижчий середнього рівень гнучкості (28% та 31% відповідно), в учнів 7 класу – високий рівень гнучкості (36%). В учнів 8 класу нижчий середнього (40%). В учнів 9 класу – середній рівень (26%), учнів 10 класу – середній, нижче середнього, низький. В учнів 11 класу – високий та середній. Взагалі не виявлено низького та дуже низького рівнів гнучкості в учнів 11 класу, в 7,8,10 взагалі не виявлено учнів з дуже низьким рівнем гнучкості. Загалом у учнів спостерігається середній рівень гнучкості. Це може свідчити про недостатню рухову активність школярів на протязі всього дня. Такі результати свідчать про те, що не всі учні школи ведуть здоровий спосіб життя, займаються фізичними вправами, проводять виробничу гімнастику під час роботи за комп'ютером.

Отже, найголовнішою умовою збереження в нормі стану опорно-рухового апарату є виконання фізичних вправ з урахуванням індивідуальних особливостей та норм навантаження.

Щербак І. М., Кічка Д. В.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ

Проблема збереження репродуктивного здоров'я за своєю значущістю, масштабністю, перспективністю, стратегічним характером на сьогодні є однією з найбільш актуальних. Провідна роль у її вивченні

належить не тільки медицині, а й іншим галузям, що стосуються репродуктивного формування, перш за все психології, соціології, валеології, іншим відомствам та службам, науково – теоретичний здобуток яких стає генератором нових профілактичних, корекційних технологій.

Всесвітня організація охорони здоров'я приділила особливу увагу підтримці здоров'я молоді, кращій її підготовці до виконання своїх обов'язків. За даними останніх досліджень, особливо гострою за останні десять років стала проблема сексуальної активності підлітків. Як наслідок такої поведінки спостерігається зростання незапланованих вагітностей і абортів, а також інфекцій, що передаються статевим шляхом та ВІЛ.

Сьогодні саме молодь є однією з найбільш уразливих груп населення в умовах соціальної напруженості та розшарування суспільства, різкого падіння життєвого рівня населення та інших наслідків кризового періоду, яка, з одного боку, є майбутнім будь-якої держави, її економічним, демографічним, культурним потенціалом, а з іншого боку – постає перед великою кількістю особливих проблем, що виникають унаслідок процесів входження в нове соціальне середовище та опанування нових соціальних ролей, бажання випробувати нові та часто ризиковані переживання, схильності до нездорового способу життя, що ставить під загрозу особисте загальне та репродуктивне здоров'я, а також здоров'я всього сучасного і майбутнього покоління і призводить до погіршення їх психічної та соціальної адаптації.

Формування репродуктивного здоров'я – це дуже складний і тривалий процес, тому що значною мірою визначається умовами розвитку жінки, починаючи ще з особливостей перебігу внутрішньоутробного періоду. Найбільше навантаження на репродуктивне здоров'я припадає на дітей підліткового віку та молодь, оскільки в цьому віці відбувається бурхливий розвиток індивіда як на соматичному, так і на психічному рівнях з формуванням усіх функціональних систем організму, в тому числі й репродуктивної, а також із становленням когнітивної, емоційно-ціннісної сфер та формуванням цілісної особистості. Саме в цей період відбувається активний розвиток репродуктивної сфери та формуються основи репродуктивної поведінки. Тому зрозуміло, що одним із першочергових завдань сучасного суспільства є охорона здоров'я дівчат – майбутніх матерів, адже гармонійний розвиток у ранньому репродуктивному періоді багато в чому визначає наступне життя жінки у фізіологічному, психологічному та соціальному аспектах.

На формування репродуктивного здоров'я суттєвий вплив має стан соматичного здоров'я молодих жінок, який, на жаль, на сьогодні має стійку тенденцію до погіршення, а частота соматичних захворювань. У свою чергу рівень соматичних захворювань тісно пов'язаний із психологічною та соціальною складовими загального здоров'я, тобто не можна розглядати питання про репродуктивне здоров'я без визначення стану психологічного здоров'я жінок і насамперед особливостей їх психоемоційного стану, бо давно був помічений взаємозв'язок між психоемоційним станом та розвитком різних патологічних проявів,

оскільки емоції чинять значний вплив не тільки на самопочуття, настрій, загальну та професійну працездатність, а й на діяльність функціональних систем та пристосувальні можливості організму і багато в чому визначають рівень його адаптаційних здібностей.

В умовах гострої демографічної кризи надзвичайно актуальним є збереження та покращення репродуктивного здоров'я молоді. Народжуваність в Україні знизилась до рівня, який не забезпечує простого відтворення поколінь. Викликає стурбованість низька культура регуляції народжуваності, відсутність широкої інформації щодо протизаплідних засобів, що призводить до випадків небажаної вагітності та зростання абортів. Особливе занепокоєння спричиняє проблема раннього початку статевого життя підлітків і, як наслідок, зростання частоти небажаної вагітності та поширення інфекцій, що передаються статевим шляхом. Частота абортів серед молоді України за останні десять років зросла в 3 рази. Збільшується число пологів серед дівчат 14-16 років. Вагітність у ранньому віці викликає занепокоєння не тільки з медичної точки зору через несприятливий вплив на здоров'я матері та дитини, але й з соціальної через недостатню психологічну та матеріальну підготовленість молодих жінок до відповідального материнства та створення сім'ї. На свідомість та сексуальну поведінку підлітків впливає стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, оскільки вони отримують великий обсяг інформації, зазнають негативного впливу вітчизняної й зарубіжної культури, зокрема й сексуальної.

Підтримання репродуктивного здоров'я пов'язане, перш за все, зі свідомою, розумною роботою самої людини з укріплення, відновлення і розвитку життєвих ресурсів організму. Першим важливим кроком для цього є формування мотивації молоді до збереження власного репродуктивного здоров'я, виховання почуття відповідальності за власне здоров'я. Потрібно допомогти усвідомити учням і молоді щодо необхідності підтримувати.

Другим кроком має стати поширення знань щодо формування репродуктивного здоров'я в молодіжному середовищі. Це потрібно робити, перш за все, за рахунок переорієнтації системи пропаганди із вивчення впливу негативних факторів поведінки на показ переваг, які забезпечує здоровий спосіб життя.

Третім кроком має стати засвоєння цих знань і необхідних навичок, що уможливить свідоме ставлення молоді до власного репродуктивного здоров'я.

Цілісна система підтримання репродуктивного здоров'я ґрунтується на ідеології початку пропаганди до народження дитини, роботи з майбутньою матір'ю, її продовження в сім'ї, дитячому дошкільному закладі, початковій, середній і вищій школі, у державних і недержавних структурах служби або праці, у пенсійному віці, тобто протягом усього життя. Потребує розроблення проблема освіти молоді з питань дошлюбного тестування, планування сім'ї, поведінки матері в період вагітності, із питань наслідків небажаного батьківства, здоров'я майбутньої дитини.

З метою покращення стану репродуктивного здоров'я населення України та на виконання Європейської регіональної стратегії ВООЗ з сексуального та репродуктивного здоров'я в Україні була затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1849 Державна цільова програма «Репродуктивне здоров'я нації», що передбачала створення організованої системи надання спеціалізованої допомоги при порушеннях репродуктивного здоров'я, заходи якої були спрямовані на: 1) удосконалення нормативно-правової бази з питань охорони репродуктивного здоров'я сім'ї; 2) розроблення та реалізацію міжгалузевих стратегій, спрямованих на пропагування, формування і заохочення до здорового способу життя, відповідального батьківства та безпечного материнства; 3) інформування населення з питань відповідального ставлення до охорони особистого здоров'я; 4) проведення просвітницьких заходів з питань охорони здоров'я, пропагування здорового способу життя; 5) планування сім'ї, зміцнення репродуктивного здоров'я населення, охорони материнства, а також профілактику онкологічних захворювань; 6) забезпечення посилення профілактичної спрямованості медичних послуг щодо збереження репродуктивного здоров'я для кожної цільової групи; 7) забезпечення надання високоякісної медичної допомоги у сфері репродуктивного здоров'я та планування сім'ї відповідно до протоколів її надання; 8) забезпечення рівних для чоловіків та жінок умов надання послуг щодо збереження репродуктивного здоров'я; 9) розширення доступу до медичних послуг підлітків, а також сільського населення; 10) розроблення та впровадження новітніх технологій у сфері репродуктивного здоров'я на основі висновків науково-доказової медицини; 11) поліпшення матеріально-технічного забезпечення закладів охорони репродуктивного здоров'я; 12) удосконалення та оптимізацію системи планування сім'ї тощо.

Отже, незважаючи на практичні заходи, спрямовані на виконання програми, попри широку просвітницьку роботу, проблеми збереження репродуктивного здоров'я і сьогодні вимагають особливої уваги.

Щербак І.М., Сєкіна Н.Д., Смілянська О.О.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Здоров'язбережувальні технології – це сукупність прийомів, способів і методів організації навчально-виховного процесу без шкоди для здоров'я школярів і педагогів. Застосування здоров'язбережувальних технологій на уроках китайської мови має першорядне значення. Адже китайська мова – це серйозний і складний предмет. З перших уроків діти вивчають нову для